

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

216. An dum vnus ex coniugibus, si potest, non expectat alterius
seminationem, committat peccatum mortale? Ex quo deducitur non esse
reum culpæ mortalis virum tactibus irritantem venerem, scientem ob ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

naturale cum suo membro naturali, perficiatur ex parte vxoris manibus propriæ mulieris, vel manibus proprij viri, eo magis cum tactus inter coniuges etiam in partibus pudendis non sit culpa mortalis, etiam si non fiat in ordine ad culpam, secluso periculo pollutionis: sed in hoc casu est licita pollutio, cum non sit aliud nisi perfectio copulæ inchoatæ à viro: ergo non est maior ratio cur fit licitus vxori, & non viro huiusmodi tactus ad finem vt perficiatur copula coniugalis: idem dici debet de tactu membri genitalis ante os vulvæ suæ vxoris ad hoc vt vxor seminet, nempe non esse peccatum mortale secluso periculo pollutionis viri extra vas naturale feminae, quia iste tactus inter coniugatos non est copula lethalis; potest etiam vir postquam feminavit continuare copulam donec vxor seminat. Hucvique Baucius.

tactibus irritantem vxorem ad venerem scientem ob id præmariturius feminam seminare?
Et an mulier satisfaciat suæ obligationi si viro exigenti præstet quidem vsum corporis sui, animum tamen ad alia conuertat, ita vt natura non excitetur?
Et deducitur, quod sterilis, quæ certo nouit se non seminaturam; potest actum coniugalem exercere tam petendo, quam reddendo?
Ex quibus etiam inferatur decisio illius dubij, scilicet, quando matrimonium dicatur consummatum? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 37.

§. 1. **A**ffirmatiuè responderet Petrus Ochagavia de Sac. tr. 5. de matr. q. 2. n. 13. vbi sic ait. Respondetur esse peccatum mortale in eo, quod vir prius seminet, & non expectet seminationem feminae, & sic contra faciet femina, grauius delinquet. Patet prima pars responsi, & secunda etiam, quia vtriusque semen actiue requiritur ad generationem. Ergo ne generatio impediatur, & ne vnus semen profus amittatur, aliud necessariò continuata copula expectandum est, & hoc etiam in sterilibus, ne violentur ordo naturæ. Ita ille, probabiliter quidem.

2. Verùm contrariam sententiam non minùs probabiliter defendit Sanchez de matr. tom. 3. lib. 9. disp. 17. n. 9. vbi firmat non esse necessarium vtrumque coniugem seminare simul, quare dum vir semen effundit, minimè tenetur feminae estusione expectare, quia femineum semen nec esse necessarium, nec actiue ad generationem concurrere, docent aliqui. Ex quibus deducitur non esse reum culpæ lethalis virum tactibus irritantem Venerem, scientem se ob id præmariturius femina seminare.

3. Sed licet hæc opinio, vt dixi, sit probabilis, oritur tamen ex illa pulchra difficultate, videlicet an mulier satisfaciat suæ obligationi, si viro exigenti præstet quidem vsum corporis sui animum tamen ad alia conuertat, ita vt natura non excitetur. Videri enim possit non satisfacere, primò quia si vxor debitum coniugale exigit, maritus tenetur se se excitare, illud vt reddat, ergo, &c. Secundò vir habet potestatem in corpus mulieris in ordine ad generationem, ergo petente vsum corporis vxoris, ea debet subseruire aptè ad generationem, quod non potest præstare absque aliqua naturæ concitatione. Tertio aliàs semen virile suo fine frustrabitur. Attamen Ioannes Præpositus, vir quidem doctus, ex Societate Iesv, in 3. part. D. Thom. quæst. 6. de bono matr. disp. 4. num. 35. docet non esse improbabile satisfacere, & sufficere, si vsum valis naturalis tribuat, nam eo ipso congressus est aptus ad generationem, quantum ex parte actus & modi. Confirmatur. Sterilis, quæ certo nouit se non seminaturam, potest actum coniugalem exercere, tam petendo, quam reddendo, quod tamen minimè liceret, si viro seminante requireretur vt mulier sese ad seminationem excitaret, atque aded in illum finem teneretur cum naturæ excitatione marito subseruire. Vnde verisimile est mulierem coniugatam, cui non placent actus venerei, posse in reddendo debito animum ad alia conuertere; & sic remanere frigidam, quod potest ex his colligi; quæ tradunt varij, scilicet semen femineum non omnino requiri ad generationem, nam concitatio naturæ solum videtur requiri ad seminationem; non potest tamen mulier ita se gerere ex intentione impediendi generationem. Ita Præpositus, qui respondit ad argumenta. Et ad primum allatum dicit disparatam esse rationem viri & feminae, quod vir non possit sine aliqua corporis concitatione actum coniugalem exercere. Vnde mitum non est, quod ad reddendum debitum teneatur naturam excitare, mulier

Sup. hoc in Ref. præterita §. Nota tamen. & supra in Ref. fol. 187. §. 3. in fine, & in tom. 8. tr. 6. Ref. 20. §. Quarto tertio, paulo post initium.

Sup. hoc in Ref. 1. not. præterita, & in eodem §. ad medium.

Sup. hoc supra ex Ref. 163. lege doctrinam eius §. vlt.

Sup. hoc in duabus Ref. præcedentibus, & in rom. 8. tr. 6. Ref. 20. §. Quarto tertio.

In Ref. quæ hic est in to. 8. tr. 6. Ref. 20. §. Quarto tertio.

Sup. hoc in Ref. seq. & in aliis eius primæ annot.

Sup. hoc in Ref. not. præterita, §. Sed licet.

Sup. contento in hoc §. vlt. supra in Ref. 187. §. Nota etiã, & in Refol. 202. §. Et ex his, & in Ref. fol. 205. 206. & 209.

RESOL. CCXVI.

An vnus ex coniugibus, si potest non expectat alterius seminationem, committat peccatum mortale?
 Ex quo deducitur non esse reum culpæ mortalis virum

mulier verò potest sui corporis, & vas naturalis sine tali concitatione vsum præbere. Ad secundum argumentum respondet aliquos probabiliter sentire, sequi posse generationem, quamvis femina non seminet, & proinde non obstante eo quod animum ad alia conuertat, posse marito subseruire in ordine ad generationem. Ad tertium patet responsio ex dictis, quòd scilicet semen virile non frustretur suo fine, propter defectum feminis femine, secundum sententiam, quæ censet absque hoc sequi posse generationem. Et hæc omnia, vt dixi, dicta sunt ex mente Ioannis Præpositi. Ex quibus infertur decisio illius dubij, scilicet quando matrimonium dicitur consummatum. Ad quod Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 13. diff. 13. num. 1.* respondet hoc cœnere segun mas probable opinion. quamvis femina non seminaflet, aunge no es cierta porque no es cierto en Filosofia, quòd femina non conuertat actiue ad generationem, quæ es el fundamento desta sentença. Ita Villalobos.

Sup. hoc supra in Ref. 114. & in alijs §§. eius primæ not.

RESOL. CCXVII.

An vir possit irritare omnia vota vxoris?
Et an possit maritus irritare votum, quod facit vxor de opere faciendo tempore soluti matrimonij, si maritus moriatur, & ideo possit irritare votum vxoris de ingredienda Religione post mortem mariti?
Item, an possit irritare vota, quæ fecit vxor ante matrimonium? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 219. alijs 220.

Sup. contentis in hac Ref. lege doctrinam §. 1. Ref. seq. & in tom. 8. tr. 4. Ref. 44. & 45.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Basilius Pontius de *matrim. lib. 1. cap. 17. num. 3.* Syluius in 2. 2. D. *Thomæ, quest. 88. art. 8. concl. 7.* Valentia tom. 3. *disp. 6. quest. 6. punct. 6.* Azorius tom. 1. lib. 11. *cap. 17. quest. 12.* Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 4.* Philarchus de *effic. sacer. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 18.* Fillucius tom. 2. *tract. 26. cap. 8. num. 236.* & alij, asserentes maritum non posse omnia vota vxoris irritare, sed ea tantum, quæ, & quatenus iuri suo, quod habet ad coniugij vsum, & familiæ gubernationem præiudicium aliquod afferre possunt. Et ita hoc pacto non possunt, v. g. irritare vota de præceptis, vt de seruanda castitate coniugali, de non mentiendo, de oratione aliqua recitanda in die, & similia.

Sup. hoc in tribus Ref. annot. præterita.

1. Sed in gratiam virorum, & ad subleuandum onus quod sustinent Confessarij in commutatione votorum, assero omnia vota vxoris, saltem constante matrimonio edita, à marito irritari posse, non minus quàm vota Religiosi à Prælato, & vota impuberis à patre. Et ita docet Villalobos in *sum. tom. 2. tract. 34. dub. 21. per totam.* Maldernus in 2. 2. D. *Thomæ, tract. 10. dub. 7. quest. 5.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 4. cap. 34. num. 2.* Ioan. de la Cruz in *direct. part. 1. pr. 2. art. 2. dub. 10. concl. 3.* Raphael de la Torre in 2. 2. D. *Thomæ, tom. 2. quest. 88. art. 9. disp. 7.* Aragon. in 2. 2. *quest. 88. art. 8. post. 5. concl. Emanuel Sa verb. irritatio, num. 1.* Paludanus in 4. *disp. 38. quest. 3. art. 1. concl. 6.* Soto de *inst. lib. 7. qu. 3. art. 1. & alij.*

Sup. hoc in Ref. 1. & 3. not. primæ Iulius Ref.

3. Et hæc sententiam probabilẽ vocat Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 10. num. 85.* Rationes inuenies apud citatos Doctores. Quæ omnia supradicta ita vera existimo, vt firmiter teneam contra Malderum, Ledesnam, & alios, virum posse irritare votum vxoris non petendi, nec exigendi debitum. Sic Sanchez *vbi supra, num. 10. & 11.* Sic etiam poterit maritus irritare votum, quod facit vxor de opere faciendo tempore soluti matrimonij, si maritus moriatur, & ideo potest irritare votum vxoris de ingredienda Religione post mortem mariti. Item potest irritare vota vxoris emissa ante matrimonium. Quæ omnia militant etiam in marito secundi matrimonij, qui

potest irritare vota, quæ fecit vxor tempore matrimonij. Et hæc omnia Sanchez *vbi supra, quodquid in contrarium asserat Pontius de matrim. lib. 10. cap. 17. num. 5. & seq.*

RESOL. CCXVIII.

An vir possit irritare votum castitatis de viro licentia emissum ab vxore, ita vt non solum possit petere debitum, sed defuncto marito aliud matrimonium inire?
Ex quo sequitur mulierem venientem non iniri aliud matrimonium, si marito superstiti, esse omnino liberam, si maritus tale votum irritet?
Item virum posse irritare votum vxoris ingrediendi Religionem relatum ad tempus soluti matrimonij?
Sed quaritur, an vir possit irritare votum ingrediendi Religionem ante consummatum matrimonium consummatum?
Et notatur virum non posse absolute irritare vota vxoris ante matrimonium emissa, sed solum suspendere executionem?
Et negatur virum posse irritare, si mutuo consensu cum vxore castitatemauerint, ita vt simul veniantur iniri petendi? Ex part. 4. tract. 4. & Miles. Ref. 110.

§. 1. DE hoc casu interrogatus opinioem effudit. Sprat matuatum probabilem esse dixi, et ille ab vxore constante matrimonio, possunt irritari à marito, quamvis sint emissa tanquam implenda tempore soluti matrimonij, quia voluntas vxoris non solum quoad materiam, sed etiam quoad hunc subiectum, vtque viri eam gubernare & dirigere, vt quo sequitur quòd ea vota irritata nunquam reuocantur, & proinde mulier cuius votum castitatis à viro irritatum, possit absque peccato debitum petere, quia per hanc irritationem ius voti omnino est extinctum. Secundo sequitur quòd talis defuncto marito possit licite aliud matrimonium inire. Tertio sequitur mulierem venientem non iniri aliud matrimonium si marito superstiti, esse omnino liberam si maritus tale votum irritet, & hæc omnia præter Sanchez & alios, quos alibi adduxi, tenet etiam Ioannes Præpositus in 3. part. D. *Thomæ, quest. 6. de boni matrimonij, dub. 20. num. 153.* qui num. 54. etiam tenet cum Sanchez virum posse irritare votum vxoris ingrediendi Religionem relatum ad tempus soluti matrimonij, quia etiam quoad tale votum potest à marito dirigi, atque ad eò irritetur, mulier mortuo marito potest aliud matrimonium inire, & licet neget Sanchez posse virum irritare votum ingrediendi Religionem ante consummatum matrimonium emissum, tamen hoc secundum Præpositum, videtur minus conformiter dictum, si potestas irritandi vota vxoris oritur ex leuitate, imprudentia & facilitate muliebri in votis emittendis, nam inde sequitur, quòd non minus possit hoc votum irritare quam alia, cum eadem subit causa. Quod confirmatur, quia propter hanc causam pater potest irritare votum filij impubertis de ingressu Religionis, nec valet dicere quòd Prælatum non possit irritare votum subditi de ingressu strictioris Religionis, quia id non potest, quòd ei inire prohibetur; in presenti autem nihil simile habemus, ergo &c.

2. Notat etiam idem Præpositus quòd Sanchez censet virum non posse absolute irritare vota vxoris ante matrimonium emissa: sed solum suspendere executionem, quòd etiam secundum mentem Præpositi non videtur conformiter dictum, nam si vir

ANTON
Opera
Tom. I & II
E III